

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

2. Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Land Code of Ukraine and other legislative acts on land use planning". Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67111

3. Integrated Spatial Planning for Amalgamated Hromadas. Available at: http://www.eng.canactions.com/integrated_spatial_planning_for_amalgamated_hromadas

Мостепанюк А. В., к.е.н., докторант
Київський національний університет імені
Тараса Шевченка

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ СОЦІАЛЬНОЮ ПОЛІТИКОЮ ТА РІВНЕМ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. Глобалізація, старіння населення та міграційні процеси сьогодення мають негативний вплив на якість соціального забезпечення населення розвинутих країн Європи. До потенційних негативних наслідків відносяться: значна соціальна диференціація населення, відсутність середнього класу, недоступність соціальних послуг для населення та соціальна незахищеність у цілому. Саме за таких умов особливого значення набуває соціальна політика та її взаємозв'язок з рівнем добробуту населення. Проведений аналіз підтвердив існування прямого взаємозв'язку між соціальною політикою держави та рівнем розвитку людського капіталу, оберненого взаємозв'язку з рівнем бідності, а також відсутність взаємозв'язку з рівнем безробіття.

Ключові слова: соціальна політика, мінімальна заробітна плата, рівень розвитку людського капіталу, добробут, бідність, безробіття.

Проблема дослідження та її актуальність. Відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» основними цілями розвитку є: подолання бідності, забезпечення охорони здоров'я, доступності освіти та підвищення рівня добробуту населення, надання гідних умов праці, економічного зростання та зменшення нерівності доходів [1]. Особливу роль у досягненні зазначених цілей сталого розвитку відіграє державна соціальна політика, яка, першою чергою, направлена на перерозподіл доходів серед населення шляхом використання фіскального механізму, надання соціальних послуг, захисту та страхування громадян, фінансове забезпечення незапрацюючого населення, гарантування належних умов та рівня оплати праці [2]. Крім того, у цьому контексті слід зазначити, що у зв'язку з глобалізацією, трудовою міграцією та збройними конфліктами, що змушують населення залишати країни свого походження,

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

відбувається підвищення потреб та попиту на соціальні послуги та соціальне забезпечення в країнах з розвинутою економікою, що посилює тиск на державний бюджет [3]. Відтак метою дослідження є вивчення взаємозалежності між соціальною політикою (у формі встановленого рівня мінімальної заробітної плати) та показниками добробуту (частки бідного населення, частки безробітного населення та індексу розвитку людського капіталу) країн Європейського союзу.

Методи дослідження. З метою досягнення поставленої мети було вивчено сучасні наукові публікації вчених та звіти міжнародних організацій, а також для дослідження статистичних даних було застосовано метод кореляційного аналізу.

Вихідні дані. У роботі використані статистичні дані станом на 2018 рік для 23-х країн Європейського союзу, серед яких: Австрія, Бельгія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція, що представлені «Організацією економічного співробітництва та розвитку» [4, 5], «Програмою розвитку Організації об'єднаних націй» [6], «Європейським фондом вдосконалення життя та умов праці» [7].

Результати дослідження. У контексті даного дослідження слід зазначити, що країни Європейського союзу мають різні моделі соціальної політики. У Ірландії функціонує ліберальна модель, що спрямована на мінімізацію економічної нерівності населення та ґрунтується на приватній власності та ринковій економіці, разом з тим, функції надання певних соціальних послуг переносяться на приватний сектор у формі приватного страхування та недержавних пенсійних фондів. Специфікою даної моделі є надання фінансової соціальної допомоги адресно найбільш вразливим громадянам, а рівень добробуту населення виключно залежить від їх власних зусиль та діяльності.

Разом з тим, Австрія, Франція, Німеччина та Італія мають консервативну соціальну політику, яка формується на основі соціально орієнтованої ринкової економіки, де держава покликана мінімізувати нерівність, що виникла в результаті ринкових умов економіки, шляхом забезпечення однакового доступу до освіти, фінансової допомоги у старості та в разі хвороби, доступності житла тощо. Відповідно до даної моделі, головне завдання держави полягає у забезпеченні рівних можливостей для всіх громадян, особистий добробут яких залежить від власного прагнення та зусиль, крім того, державна політика спрямована на перерозподіл матеріальних благ, при цьому величина соціальних виплат залежить від розміру доходу, страхових платежів тощо.

Водночас, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Данія та Нідерланди наслідують соціал-демократичну модель державної соціальної політики, за якої соціальні послуги надаються виключно державним сектором, а необхідні надходження до бюджету забезпечуються високими податками та прибутками державних підприємств. Крім того, держава прагне скоротити різницю в доходах та забезпечити

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

рівність прав усіх громадян, сприяє повній зайнятості, наданню гідних умов праці, захисту екології та доступності медицини [8].

Відтак спільною рисою всіх моделей є прагнення державного сектору мінімізувати нерівномірність розподілу доходів населення, подолання бідності та сприяння повній зайнятості, що забезпечується гарантуванням мінімальної заробітної плати. Разом з тим, з метою забезпечення сталого розвитку економіки державний сектор повинен сприяти накопиченню людського капіталу, що досягається шляхом надання якісної освіти, послуг щодо охорони здоров'я населення та визначається індексом розвитку людського капіталу.

Отже, для визначення взаємозв'язку між соціальною політикою та рівнем добробуту населення у країнах Європейського союзу було проведено кореляційний аналіз між величиною річної мінімальної заробітної плати (євро, станом на 2018 р.) та індексом розвитку людського капіталу (2018 р.), рівнем бідності (2018 р.) та рівнем безробіття (2018 р.).

Дані наведені на рисунку 1 вказують на існування прямої лінійної кореляції між показниками соціальної політики та рівнем розвитку людського капіталу та оберненої лінійної кореляції між показниками соціальної політики та часткою бідного населення (рис. 2).

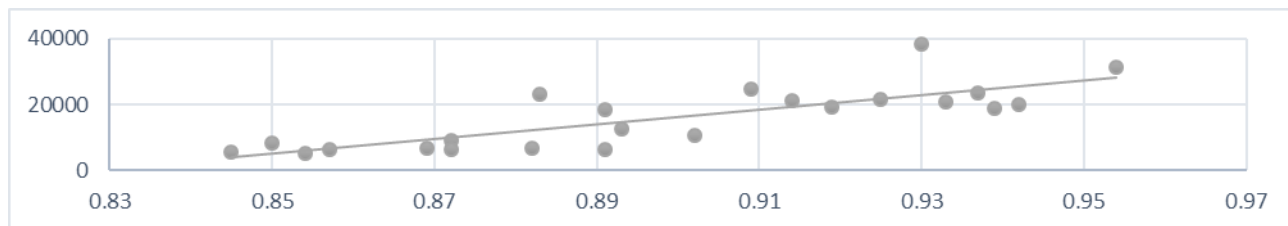

Рис. 1. Взаємозалежність між мінімальною заробітною платою (євро) та індексом розвитку людського капіталу (найвищий рівень – 1), 2018.

Розроблено автором

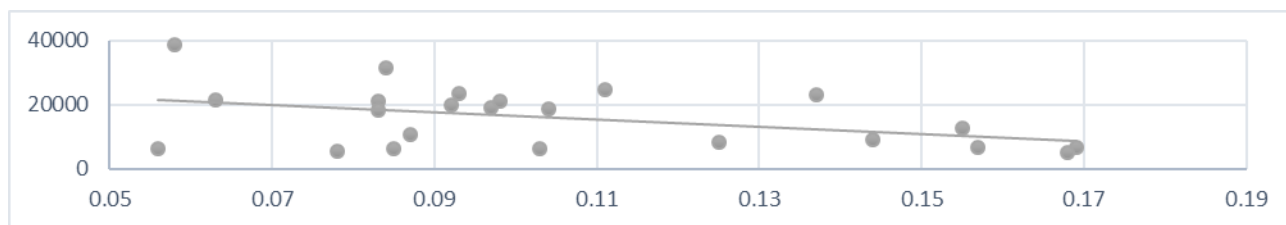

Рис. 2. Взаємозалежність між мінімальною заробітною платою (євро) та рівнем бідності (% населення), 2018.

Розроблено автором

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

Крім того, коефіцієнт Пірсона (табл. 1) підтверджує існування лінійної залежності між показниками, а саме: сильної кореляції між соціальною політикою та рівнем розвитку людського капіталу та середньої оберненої кореляції між соціальною політикою та рівнем бідності у країнах Європейського Союзу, разом з тим, результати не підтвердили кореляцію між соціальною політикою та рівнем безробіття.

Таблиця 1

Кореляційний аналіз, коефіцієнт Пірсона

	<i>Індекс людського розвитку, 2018</i>	<i>Мінімальна заробітна плата (євро, рік), 2018-2019</i>	<i>Рівень бідності, %, 2018</i>	<i>Рівень безробіття, %, 2018</i>
Індекс людського розвитку, 2018	1			
Мінімальна заробітна плата (євро, рік), 2018-2019	0.8*	1		
Рівень бідності, %, 2018	-0.46**	-0.43**	1	
Рівень безробіття, %, 2018	-0.22***	-0.06	0.48**	1

*висока кореляція, **середня кореляція, ***низька кореляція

Розроблено автором

Власна імплікація отриманих результатів дослідження. Проведення кореляційного аналізу між показником соціальної політики (у даному дослідженні у формі обсягу гарантованої мінімальної заробітної плати) та основними критеріями рівня добробуту населення (рівень розвитку людського капіталу, бідності та безробіття) підтвердило існування залежності між соціальною політикою та розвитком людського капіталу (сильна пряма кореляція) та рівнем бідності (середня обернена кореляція), крім того, було виявлено відсутність кореляції між соціальною політикою та рівнем безробіття. Такі результати вказують на переважання сервісної державної політики [9], яка передбачає надання якісних послуг рівномірно всьому населенню, тобто сприяє формуванню людського капіталу, проте має мінімальний контролюючий вплив на працевлаштування та перерозподіл доходів. Така політика стимулює конкуренцію та інноваційний розвиток на противагу слідуванню політиці соціального вирівнювання.

Список літературних джерел:

1. Sustainable Development Goals. – United Nations. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>
2. Геєць В. (2013). Яке майбутнє у соціальної держави? Економіка України, 7 (620). – 2013.

Державна/наддержавна регіональна політика. Децентралізація

3. Головащенко О. С. (2016). Соціальна держава та виклики глобалізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування, 32, 2016. – С. 3-11.
4. Poverty rate – OECD Data. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.oecd.org/inequality/poverty-rate.htm>
5. Unemployment rate – OECD Data. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>
6. Human Development Report 2019 - United Nations Development Programme. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>
7. Minimum wages in 2019: Annual review - European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef19028en.pdf
8. Пігуль Н.Г. (2014). Типологія моделей фінансування розвитку соціальної сфери. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи України, 38, 2014. – С. 220–229.
9. Головащенко О. С. (2016). Соціальна держава та виклики глобалізації. Державне будівництво та місцеве самоврядування, 32, 2016. - С. 3-11.

Назаркевич І.Б., к.е.н., доцент
Львівський національний університет
імені Івана Франка

ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. Досліджено проблеми пов'язані з процесами реформи децентралізації. Обґрунтовано необхідність удосконалення системи адміністративно-економічних важелів забезпечення розвитку на місцевому рівні. Запропоновано шляхи підвищення ефективності економічної діяльності на мезо- та локальному рівнях.

Ключові слова: об'єднані територіальні громади, економічні інструменти розвитку, структурні трансформації.

Європейські інтеграційні процеси для України передбачають формування нових цінностей та нової системи відносин. Одним із заходів цього інтегрування є запровадження більш якісного адміністративно-територіального устрою та здійснення децентралізації з тим, щоб сформувати більш ефективний і комфортний економічний та соціальний простір для новоутворених громад.

Реформа децентралізації в Україні відбувається перманентним чином і супроводжується як позитивними, так і негативними ефектами. Власне слабка